

La bellesa de la convulsió

Francesc Calafat / *El Temps*

Edicions de 1984 s'ha convertit en un referent de les traduccions d'obres completes de poesia i tries grosses de poetes rellevants de la poesia moderna. Fins ara el lector ha pogut gaudir d'Akhmàtova, Brodsky, Withman i Mandelstam. Ara li ha tocat el torn a W.B Yeats (1865-1939), de la mà de Josep M. Jaumà. El poeta irlandès ajudà a reconvertir la poesia romàntica en poesia moderna. Potser no té la grandesa d'Eliot, Valéry o Rilke, però s'hi acosta i ofereix un grapat d'al·licients.

La lectura de l'antologia ens aboca a una lírica que barreja d'una manera fabulosa vida i poesia, història i sacseig íntim. És un combinat, de vegades explosiu, de mitologia celta, ocultisme i simbolisme que no fan altra cosa que subratllar el seu romanticisme, el perfil d'un poeta oracular, que transmet "sabers vells, obscurs, pregons". És una poesia plena de cares diferents que xoquen o s'integren segons el moment. Malgrat el seu esperit aristocràtic, és una figura desficiosa: acaba sent permeable a les precipitacions històriques d'Irlanda i gràcies als consells d'un jove Ezra Pound, segons confessió pròpia, alleugereix la retòrica i embasta un llenguatge més concret, més colpidor.

És una obra que amb el pas dels anys es destil·la, creix. Cada llibre nou delata les seues obsessions. Veiem la història com una torrentada imprevisible que ens mostra tot un seguit de rostres que cal escorcollar per apamar-la. Fixa presències i situacions que enfoca amb un sentit simbòlic. Així, veiem passar cases ancestrals, esdeveniments històrics, fets personals... on es percep com Yeats substitueix la mitologia celta per una nova cosmologia, fonamentada sobretot en personatges reals o inventats, que a algun lector actual pot resultar arbitrària, però és reblida de suc per la ironia i causticitat de les evocacions.

En la segona dècada del segle XX Irlanda esdevé somni i responsabilitat, i tot i que la mentalitat conservadora de Yeats xoca amb la realitat, el fascina l'heroisme, la càrrega emblemàtica dels personatges i dels fets: la Pasqua de 1916 els transfigura en herois: "han estat canviats, canviats totalment: / ens ha nascut una beutat terrible". Amb l'aparició de la decrepitud, descobrirem un escriptor capficat a transcendir la realitat per tal de preservar la veritat i la bellesa. L'art els pot transportar "dins l'artifici de l'eternitat", perquè l'obra realitzada purifica l'esperit. El desengany que carreguen els anys refreda els idealismes i entusiasmes íntims: "l'home no cessa / segle rere segle de rapinyar: / de rapinyar, enfurir-se i destruir per arribar / a la desolació de la realitat". Amb tot, s'agafa amb fúria als rampells i els amolla amb la vehemència de la vitalitat mai conformada. Suren les contradiccions i els impulsos. D'aquesta manera, mentre en el poema "Meru" es deleix per l'espiritualitat més pura, en

"La deserció dels animals de circ", on repassa les constants de la seua obra, ens diu que no són mers productes de la ment, sinó irradiacions del "fastigós Cal Drapaire del cor".

Irlanda indòmita és una radiografia d'un poeta convuls, contradictori: ara profètic, adés somniador; ara delirant en les especulacions, adés lúcid. Però sempre llegim un poeta que explora la música del vers per gratar-se una vegada i una altra i extraure batecs intensos que, a hores d'ara, encara atrauen.